

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Petr Polakovič
ID studia: 345268
Studijní program: Historické vědy
Studijní obor: Iberoamerikanistika
Název práce: „Vystěhovalectví z českých zemí do Brazílie v 19. století“
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: PhDr. Simona Binková, CSc.
Oponenti: doc. RNDr. Eva Janská, Ph.D.
PhDr. Radek Buben, Ph.D.
Datum obhajoby: 27. 6. 2019
Místo obhajoby: FF UK, Praha 1, Hybernská 3, místnost č. 202
Termín: řádný
Předseda komise: prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc.
Členové komise: prof. PhDr. Jana Králová, CSc.,
prof. PhDr. Anna Housková, CSc.,
prof. RNDr. Bohumír Janský, CSc.
a doc. Mgr. Pavel Marek, Ph.D.

Přítomní: ing. Petr Polakovič, prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc., prof. PhDr. Jana Králová, CSc., prof. RNDr. Bohumír Janský, CSc., doc. Mgr. Pavel Marek, Ph.D., PhDr. Simona Binková, CSc., prof. Markéta Křížová, Ph.D.+ hosté podle prezenční listiny

Omluvena: prof. PhDr. Anna Housková, CSc.

13:30 Předseda komise Josef Opatrný zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomného oponenta. Přítomní byli upozorněni, že z jednání je pořizován zápis. Pokud by kdokoli z přítomných měl v úmyslu pořizovat audiovizuální záznam, je třeba souhlasu všech přítomných. O pořízení audiovizuálního záznamu neprojevil nikdo zájem.

13:32 Školitelka Simona Binková seznámila přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedla ve svém písemném vyjádření. Konstatovala, že do roku 2015 splnil všechny zkoušky a další povinnosti (s odkladem státní zkoušky o jeden rok vzhledem k pobytu v Brazílii). Zmínila přednáškovou a popularizační činnosti, ale také skutečnost, že soustavně nepracoval na písemných výstupech, které chyběly až do posledního ročníku studia. Na to školitelka upozorňovala i v ročních hodnoceních v letech 2016/17 a 2017/18 a v elektronické korespondenci se studentem. Student na práci intenzivně pracoval jen od ledna do března 2019. Během těchto tří měsíců školitelka opakovaně upozorňovala na absenci formální kázně, na nedostatky v podobě chybných nebo chybějících odkazů.

Práce samotná prokazuje dlouhodobý zájem o problematiku, obsahuje řadu nových údajů a dat. Nicméně má i zásadní nedostatky: přílišné ulpívání na detailech v některých částech, jinde povrchnost a neznalost zásadní bibliografie. Práce zmiňuje řadu titulů, které nejsou zahrnuty do závěrečné bibliografie; nedostatečné jsou také citace archivních fondů.

Školitelka ukončila své vystoupení konstatováním, že nedoporučuje předloženou disertační práci k obhajobě ze dvou zásadních důvodů: formální stránka, která neodpovídá úrovni požadované pro disertační práci; reálný rozsah práce, která nenaplníuje předepsaný rozsah disertace.

13:38 Student Petr Polakovič poděkoval školitelce a vedoucímu Střediska ibero-amerických studií i svým hostům. Následně seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělil zejména, že cílem práce bylo vyprávět lidské příběhy a pomáhat krajanům v Brazílii hledat jejich předky. Vyjmenoval několik jedinců, kteří odcestovali do Brazílie. Hovořil o tom, že se jednalo o detektivní pátrání po zdrojích a jejich přiřazování k příběhům lidí. Toto je praktický výsledek práce, neboť lidé jsou šťastní, když zjistí, z jaké konkrétní vesnice a domu jsou jejich předci. Za svůj základní zdroj označil článek, který publikoval pan Baďura a jeho dcera. Chtěl navštívit a vidět na vlastní oči místa, kde se usadili vystěhovalci z Čech a získat zpětnou vazbu od krajanů. Ukázal databázi, zpracovanou jeho příbuzným.

13:50 Oponent Radek Buben seznámil přítomné s hlavními body svého posudku. Práce dle něj nesplnila základní požadavky kladené na disertační práci na FF UK v rámci akreditovaného doktorského programu. Text nemá dostatečnou délku. Podstatná část literatury, se kterou se pracovalo, není uvedena v závěrečném seznamu. Ani archivní prameny nejsou řádně citovány. Citování je nejednotné, střídá se několik citačních stylů. Práce špatně strukturována, jednotlivé kapitoly mají velmi nevyvážené rozsahy. V úvodu není stanovena žádná výzkumná otázka, žádná vědecká hypotéza. Jazyk není jazykem vědecké práce, autor nepracuje s aktuálním vědeckým pojmovým aparátem, používá kolokvialismy a žurnalistické obraty. Dílčí výhrada: vymezení brazilského 19. století striktně roky 1800-1900, bez jakékoli vazby na politický či sociální vývoj. Závěr: nedoporučuje předloženou disertační práci k obhajobě, předběžně hodnotím: neprospěl.

15:53 Oponentka Eva Janská nebyla obhajobě přítomna. Její posudek v plném znění přečetl předseda komise Josef Opatrný. Hlavním bodem posudku bylo konstatování, že práce je nedostatečná rozsahem (jen 136 stran) a že seznam literatury obsahuje pouhých 67 položek. Rozdělení kapitol je velmi nevyvážené. Názvy kapitol jsou zavádějící, jejich řazení je nelogické. Samotné téma práce je zajímavé, ale z hlediska historie vystěhovalectví je tato práce marginální, neboť neotevřívá výzkumné problémy, neklade si zásadní otázky. Práce působí vyprávěcím a nevěcným dojmem, i když řada dílčích informací je cenná.

Nešťastné je, že nebyla dodržena jednotná linie výzkumu. Není jasné, proč si autor vybral právě 19. století, zejména období 1800-1822. Samotný popis situace je na disertační práci velmi slabý, chybí teoretická a metodologická část práce. Nešťastné je strukturování na základě politického vývoje v Brazílii, nikoli na základě vývoje hlavního tématu (migrace). Nejdelší kapitola je pátá – bylo tedy popisované období nejvýznamnější? Závěr je nepřesvědčivý a pouze shrnuje již řečené.

Formální stránka – autor se dopustil řady formálních chyb, mimo to práce špatnou úroveň z hlediska gramatiky a syntaxe. Chyby ve jménech aktérů, tabulka nepřehledná, chybí identifikace zdroje informací. Z tabulky nebyly vyvozeny závěry. Závěry především přebírány ze sekundárních zdrojů, vlastní výzkum nebyl zakomponován do závěrů získaných ze sekundární literatury.

Závěr posudku oponentky: předložená disertační práce nesplňuje požadavky kladené na disertační práci, proto ji nedoporučuji k obhajobě, předběžně hodnotím: neprospěl.

14:01 Student Petr Polakovič reagoval na vyjádření školitelky a na posudky oponentů.

Posudek doc. Janské:

Šlo mi o vystižení podstaty tématu. Mohl jsem zahrnout i více stránek, myslel jsem ale, že stránky nejsou zcela podstatné, podstatný je obsah a přínos práce.

Chtěl jsem ukázat, že vystěhovalectví do Brazílie bylo významné. Cestoval jsem 2000 km, abych viděl hrob Sochora. Vytrval jsem a překonal obtíže, abych se přesvědčil, kde Sochor zemřel.

Jsou dva typy prací. Jedna je vědecká, ty mají logickou strukturu. Moje práce je jiný typ práce, je v ní uplatněn narativní princip, zdroje nebyly často k dispozici. Základem práce jsou příběhy.

Práce je čtivější. Tento styl práce vyplynul již na začátku studia. Cestování, setkávání s lidmi jsem chtěl začlenit do práce. Chtěl jsem, aby práce přinesla nové věci, a tomu jsem uzpůsoboval styl svého bádání.

O srovnávání nebo o činnosti agentů nebylo v názvu práce nic zmíněno. O tom jsem neuvažoval. Já zkoumám, jak se lidé vystěhovali do Brazílie v 19. století, to je přesně v názvu té práce, tak byla schválena. V práci je popis situace, jak se vystěhovalectví v časové ose 19. století realizovalo. Cíl je obsažen v názvu práce.

Snažil jsem se zkoumat veškerou dostupnou literaturu. Němčinu v zásadě ovládám, snažil jsem se naučit portugalsky. Věděl jsem, že zdroje budou v různých archivech. Také jsem objevil podstatné věci v archivu v Děčíně - příběh Huberta. To bylo neznámé. Pak jsem sledoval regionální historii, bádám v kronikách měst a obcí. Snažil jsem se najít místní patrioty. To je ta orální historie.

Časové řazení dle období vlád v Brazílii je stěžejní. Každá vláda měla své projekty.

Dále student zmínil řadu dílčích případů vystěhovalců z Čech (voják z Klatov, obchodník ze sklem, lékárník z Chrudimi; Kubíček velmi složité téma).

Celkově si myslím, že co jsem si předsevzal, to jsem si předsevzal.

14:21: Josef Opatrný shrnul a zopakoval dvě základní výhrady, které student připustil – nedostatečný rozsah a vyprávěcí, nevědecká forma práce.

14:22: student reagoval na posudek dr. Bubna:

Kapitoly jsou dlouhé podle toho, co obsahují. Zdroje jsou různé rozhovory, výpisy z archivů, spousta z nich nebyla ještě napsána, nevěděl jsem, jak a kde to uvádět. Co se týče nejnovější literatury, soustředil jsem se na Brazílii, snažil jsem se číst, i osobně jsem komunikoval, s panem Baďurou, s panem Bartečkem, s panem docentem Klímou, s mou školitelkou. Práce upozorňuje na identitu vystěhovalců, a to já jsem chtěl, abych tu identitu zjistil, proto jsem tam jel, pomohl jsem 120 rodinám tu identitu získat a budu v tom pokračovat. Já připouštím, že u Kubíčka se za 20 let v bádání v třeboňském archivu nepřišlo na jeho rodný list. Pro naši zemi by bylo vynikající, kdyby se to podařilo, a chtěl bych iniciovat konferenci s brazilskou a českou ambasádou na téma Kubíčka. Snažil jsem se, co jsem mohl, už tím, že jsem obchodníky vytáhl ze dna zapomnění, a že se to někde úplně nepodařilo, to je způsobeno tím, že už jejich potomci nejsou. Uznávám, že když jsem se pustil do parlamentní demokracie, to nebylo šťastné. Chtěl jsem ukázat, že každý panovník byl jiný. Konzultoval jsem to po e-mailu s profesorkou Sandrou Genes, ale pak jsem to chybně interpretoval. Literaturu veškerou dostupnou jsem studoval poctivě, omlouvám se, mi vypadly ze závěrečného seznamu.

14:33 Oponenti Radek Buben se vyjádřil k vystoupení studenta: Rozsah není zanedbatelný, je dán akreditací; nelze říci, že na konci doktorského studia nevíte, jak citovat.

14:35 Předseda komise Josef Opatrný zahájil diskusi.

14:35: prof. Jana Králová: Zaráží mě naprosté nezvládnutí konvencí odborného stylu v mluveném i psaném projevu, které se učí studenti na bakalářském studiu. Disertace je odborný text; prezentace disertace je odborný ústní projev. Je nepřijatelné používání nespisovných výrazů a koncovek, nepřijatelná je také nestrukturovanost projevu.

14:37: doc. Pavel Marek: Nechybí vám entuziasmus, ale chybí vám základy historického řemesla. Iberoamerikanistika je historický obor. Chybí citace zdrojů, chybí jasně formulovaný problém, chybí interpretace faktů, která jste uváděl, jejich zasazení do souvislostí. V podstatě necitujete žádné archivní prameny – v práci jsou odkazy jen na dva archivy. Není zřejmé, jaký byl cíl práce.

14:39: Polakovič: Cíl práce byl odhalit, popsat jak to vystěhovalectví z českých zemí do Brazílie bylo významné. Doložit to na širší škále podrobností.

14:40: prof. Králová: Co rozumíte slovem významné: významné z hlediska českého vysvětovalectví, nebo z hlediska přistěhovalectví do Brazílie.

14:41: Polakovič: Už 20 let se ví, že v Brazílii jsou vystěhovalci českého původu, ne Němci. Cílem práce bylo popsat to do detailů.

Následná diskuse:

14:42: prof. Markéta Křížová, Ph.D.: to, co jste předložil, není vědecká práce. Ve Středisku ibero-amerických studií se v doktorských seminářích učíme citovat, formulovat vědecké hypotézy. Doktorské studium je nejen o zjišťování dat, ale také o jejich adekvátním prezentování.

14:44 Pavel Motejzík: Chtěl podpořit práci pana Polakoviče ve prospěch česko-brazilských vztahů.

14:46 Předseda komise Josef Opatrný ukončil samotnou obhajobu. S politováním konstatoval, že jsme viděli dvojí přístup – požadavek, aby byly naplněny všechny náležitosti vědecké práce, přičemž sám Polakovič označil práci za naraci. Shodu konstatoval v názoru, že je přínosem poznání jednotlivých případů. Uzavřel pak, že v celkovém kontextu tento přínos zaniká.

14:46: Komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala pomocí hlasovacích lístků, počet členů komise 5 – přítomno členů komise 4 – kladných hlasů 0, záporných hlasů 4. Obhajoba disertační práce byla klasifikována: neprospěl.

Předseda komise konstatoval jménem komise, že disertační práce je nevyhovující co do rozsahu, obsahuje závažné nedostatky ve formálních i obsahových náležitostech. Komise nezpochybňuje ani entusiasmus s autora ani přínos práce, která však není prací vědeckou, a jako taková nesplňuje požadavky na doktorskou disertaci.

Zapisovatel: Prof. Markéta Křížová, Ph.D.

Jméno a podpis předsedy komise:
Prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:
prof. PhDr. Jana Králová, CSc.